

Kordate meeuw overwintert in Hoogeveen

► Niet te zien of stormmeeuw broedvogel of trekker is

HOOGVEEEN - Een weiland aan de Leeuwenveenseweg bij Echten. Een weiland met fouragerende meeuwen. Dat zullen wel kokmeeuwen zijn, denk je. Sta eens stil en neem de kijker. Inderdaad kokmeeuwen in winterkleed: slanke witte kop met een veegje zwart op de plek van het oor, rode snavel, rode poten. Maar tussen de kokmeeuwen foerageert een iets grotere meeuw. Hij heeft een bolronde kop, geelgroene snavel met zwarte vlek en geelgroene poten. Dat is een stormmeeuw.

Hero Moorlag

Ieder jaar komen stormmeeuwen naar Hoogeveen. Je zag ze tijdens de vorstperiode, midden en eind januari, in wakken van het oude kanaal in het Steenbergerpark en in een groot waken westen van de brugsluis in Trassel. Enkele stormmeeuwen zwommen zelfs in vijvers tussen eenden en meerkoeten, bijvoorbeeld in de vijver aan het begin van Het Hoge Holt. Na de plotselinge dooi van 26 januari verzamelden ze zich opnieuw mét kokmeeuwen op weilanden langs de Leeuwenveenseweg. Merk op bijgaande foto's het verschil op door te letten op vorm

en kleur van kop, snavel en poten.

Stormmeeuwen broeden in kleine kolonies op de Waddeneilanden en enkele plekken langs de Noordzeekust. Tegen de winter komen duizenden stormmeeuwen uit Scandinavië en Rusland bij ons overwinteren. Aan vogels op weilanden langs de Leeuwenveenseweg of aan stormmeeuwen op de Hoogeveensevaart of op vijvers in Hoogeveen kan ik niet zien of het broedvogels betreft of overwinteraars uit het noorden. Wel zie je het verschil met een zilvermeeuw. Een stormmeeuw is aanzienlijk kleiner dan een zilvermeeuw en oogt vriendelijker. Door de lichtgele iris heeft een zil-

Stormmeeuw in winterkleed.

Hero Moorlag ©

vermeeuw een 'gemene' en onvriendelijke uitstraling. Zijn geluid is ruw, doet onsympathiek aan. Een stormmeeuw heeft een zwarte iris, kijkt vriendelijker en heeft een beschaafder geluid. Ik vind het een kordaat en dapper uitzien meewtje. Parmantig stappen ze tussen kokmeeuwen op een weiland rond op zoek naar wormen en larven. Mooi dat deze meeuw in ons land broedt. Sovon Vogelonderzoek Nederland meldt dat het aantal broedgevallen sinds 1990 iets terugloopt en nu uitkomt op 5000 paren.

Kolonies kokmeeuwen

De eerste broedgevallen van stormmeeuwen stammen uit 1908 op Rottum. Daarna koloniseerden ze de Waddeneilanden en de Nederlandse en Zeeuwse kusten. In het binnenland zijn enkele broedgevallen bekend in de Noordoostpolder en op platte daken van industrieterreinen. De vos krijgt de

schuld van het mislukken van broedgevallen in het binnenland. Kokmeeuwen hebben van vossen veel minder last. Ze broeden in grote kolonies in Drentse vennen en plassen, waar ze hun nesten maken in pitrus- en pijpenstropolen in het water. Vossen zwemmen niet graag, alleen zwarte kraaien weten de eieren te vinden. In de Boerenveense Plassen tel ik ieder jaar de nesten van kokmeeuwen. Vorig jaar stonden de plassen droog, maar in 2017 telde ik 127 nesten. De kolonie in het Holtveen, aan het Commissaris Cramerpad, is ieder jaar zeker zo groot. De laatste jaren zie je tussen de kokmeeuwen enkele zwartkopmeeuwen. Stormmeeuwen hebben hun broedkolonies dan gevormd langs de kust. Kokmeeuw en de Nederlandse stormmeeuw zijn standvogels. Je kunt ze het hele jaar zien. De kordate stormmeeuw op meerdere wateren bij en in Hoogeveen.

Kokmeeuw in winterkleed.

Hero Moorlag ©

Dankzij vet kropmelk broeden doefies zelfs in de winter

Hoe vaak heb ik in mijn leven al niet een houtduif op onmogelijke tijden zien broeden. Bundeltje takjes bij elkaar waar je bijna doorheen kunt kijken. Twee eitjes erop en broeden maar, ook in de winter. Iedere keer dacht ik dan: 'Komt niets van terecht!' Maar was dát wel terecht? Zo dom zijn duiven niet. Integendeel. Dat bleek toen ik laatst het woord duivenmelk hoorde vallen. Ik heb dat nooit letterlijk genomen want ik kende eigenlijk alleen de betekenis van het woord duivenmelker voor iemand die duiven houdt om er aan te verdienen. Maar duiven die echt melk hebben? Nee toch.... Wanneer je gaat zoeken hoe het komt dat duiven het hele jaar broeden, blijkt dat er iets heel speciaals achter zit.

Veruit de meeste vogels voeden hun jongen met dierlijk voedsel. Dat voedsel bestaat uit ongewervelde diertjes, insecten, amfibieën, reptielen en zelfs allerlei zoogdierjes als muizen en nog grotere prooien voor roofvogeljongen. Andere vogels, zoals weidevogels en veel watervogels, leren hun

Houtduif in de winter.

Joop Verburg ©

jongen om insecten te eten, wanneer die zelf direct uit het nest gaan en op zoek naar eten. Zo niet de doefies. Dat zijn echte vegetariërs. Ze eten zelf allerlei zaden en groen en dat voeren ze ook aan hun jongen. Maar niet wanneer ze nog heel jong zijn. Duiven hebben een krop. Daarin wordt voedsel

voorverteerd. Dan denk je al snel dat ze dat voorverteerde voedsel aan hun jongen voeren. Maar het is de eerste week toch weer anders.

Melk in de krop

In het laatste stadium van de broedtijd, dus tegen de tijd dat de

jongen uit het ei komen, wordt de binnenwand van de krop van duiven dikker. Deze wand produceert een kaasachtige laag. Deze substantie is dikker, vetter en eiwitrijker dan melk van koeien. Er zitten ook antistoffen in, net als in moedermelk, waardoor de jongen minder snel ziek worden en weerstand opbouwen. De jongen pikken de melk uit de krop van hun ouders. Dat is de duivenmelk. Extra bijzonder is nog wel dat bij zowel het vrouwtje als bij het mannetje kropmelk wordt geproduceerd. Mannen die melk geven, doe dat maar eens na. Na ongeveer een week stopt de melkproductie. Dan krijgen de jongen gewoon zaden die eerst in de krop van de oudervogels voorgeweekt zijn. De meeste duivensoorten in Nederland produceren duivenmelk. Zo hebben ze het hele jaar door meer kans om jongen groot te brengen. Mijn kijk op duiven is wel veranderd.... in bewondering.

Joop Verburg,
Natuurvereniging Zuidwilde